

SPOLOČNÁ VÝZVA ORGANIZÁCIÍ POSKYTUJÚCICH ŠPECIALIZOVANÉ PODPORNÉ SLUŽBY K OCHRANE ŽIEN ZAŽÍVAJÚCICH NÁSILIE A ICH DETÍ

Nedávna vražda ženy, ku ktorej došlo po prepustení jej manžela z väzby, opätovne poukázala na vážne nedostatky v systéme ochrany žien zažívajúcich násilie zo strany súčasných či bývalých manželov a partnerov. Táto tragédia nie je výsledkom ojedinelého zlyhania jednotlivca. Upozorňuje na systémové nedostatky v koordinácii a jednotnosti postupov zodpovedných inštitúcií, ktoré sa týkajú najmä zdieľania informácií, posudzovania a vyhodnocovania rizík a miery ohrozenia žien, ako aj uplatňovania ochranných opatrení. Každé takéto zlyhanie môže mať nezvratné následky.

Ako organizácie poskytujúce špecializované podporné služby pre ženy zažívajúce násilie, ich deti a ďalšie osoby ohrozené domácim násilím dlhodobo upozorňujeme na potrebu posilniť systémové mechanizmy ochrany ohrozených osôb. Naše návrhy a odporúčania vychádzajú z každodennej práce so ženami, ktoré neraz čelia vysokému riziku opakovaného a závažného násillia, ako aj z poznatkov o fungovaní súčasného systému ochrany v praxi. Opierame sa aj o záväzky Slovenskej republiky v oblasti násillia páchaného na ženách, vyplývajúce z relevantných medzinárodných zmlúv a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva.

Sme presvedčené, že účinná ochrana žien a iných ohrozených osôb si vyžaduje bezodkladné prijatie konkrétnych opatrení, ktoré zlepšia koordináciu medzi zodpovednými inštitúciami, zabezpečia včasné informovanie žien ohrozených závažným násilím zo strany súčasného či bývalého manžela alebo partnera o jeho prepustení, posilnia a zjednotia uplatňovanie ochranných mechanizmov a prispievajú k predchádzaniu ďalším vraždám žien v dôsledku partnerského násillia.

Vyzývame preto zodpovedné štátne inštitúcie na prijatie súboru okamžitých a realizovateľných opatrení, ktoré považujeme za nevyhnutný prvý krok na zvýšenie ochrany žien, ich detí a ďalších osôb ohrozených domácim násilím.

1. Zaviesť povinnosť pre všetky relevantné zložky systému ochrany (polícia, prokuratúra, súdy, ÚVV a ÚVTOS) bezodkladne a včas informovať ženy a iné ohrozené osoby o prepustení násilnej osoby z cely predbežného zadržania, z vyšetrovacej väzby, z výkonu trestu a v prípade zmeny formy trestu (napr. na domáce väzenie).
2. Zaviesť povinnosť orgánov činných v trestnom konaní vyhodnocovať mieru ohrozenia ženy, jej detí a iných obetí domáceho násillia opakovaným a závažným násilím a zabitím zo strany násilnej osoby v prípravnom konaní, ako aj pred rozhodovaním o prepustení násilnej osoby na slobodu.
3. V prípade závažného rizika, hrozby pokračovania násillia a zabitia zabezpečiť jednotný postup pri nariaďovaní primeraných obmedzení (zákaz vstupu, zákaz priblíženia a iné) a kontrolu ich dodržiavania technickými prostriedkami v trestných aj civilných konaniach.
4. Zabezpečiť efektívnu koordináciu jednotlivých zložiek systému ochrany pri informovaní o prepustení násilnej osoby na slobodu a pri rozhodovaní o treste a primeraných obmedzeniach v prípadoch násillia na ženách zo strany súčasného či bývalého manžela alebo partnera, a to navzájom medzi jednotlivými zodpovednými štátnymi inštitúciami, ako aj v rámci každej z nich.

5. V trestnom konaní zabezpečiť informovanie poškodených o nariadených obmedzeniach a o rozhodnutí súdu.
6. Zabezpečiť, aby všetky zložky systému ochrany (polícia, prokuratúra, súdy, probačný dohľad, ÚVV a ÚVTOS) posudzovali násilie na ženách v kontexte a so zohľadnením jeho histórie a rizikových faktorov. Násilie na ženách zo strany súčasného či bývalého manžela alebo partnera nesmie byť posudzované a vyhodnocované ako jednotlivé skutky. Zároveň v prípade, ak boli deti svedkami násilia páchaného voči ich matke, ktorá má v trestnom konaní postavenie poškodenej, je potrebné považovať za poškodené aj samotné deti.
7. Rozšíriť zákaz priblíženia sa na menej ako 50 metrov v rámci vykázania násilnej osoby zo spoločného obydľia tak, aby sa automaticky vzťahoval aj na maloleté deti ako detských svedkov násilia na ženách a domáceho násilia.
8. V civilných konaniach skrátiť lehotu na rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na uloženie povinnosti nepribližovať sa k ohrozenej osobe na 24 hodín vrátane nariadenia prostriedkov kontroly, tak, ako tomu je v prípade nariadenia neodkladného opatrenia na zákaz vstupu do obydľia.
9. V konaniach vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, skrátiť lehotu na rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na uloženie povinnosti nepribližovať sa k maloletým deťom v kontexte násilia na ženách v partnerských vzťahoch na 24 hodín a/alebo nájsť efektívny spôsob, ktorý zabezpečí, že toto obmedzenie vo vzťahu k žene sa bude automaticky vzťahovať aj na jej deti ako detských svedkov násilia na ženách.
10. Prijatť opatrenia na zabezpečenie širokej dostupnosti špecifických podporných služieb – non-stop Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie, poradenských a intervenčných centier a bezpečných ženských domov (zariadení núdzového bývania) – vrátane ich legislatívneho ukotvenia a stabilného a predvídateľného systému financovania, ako kľúčovej a neoddeliteľnej súčasti systému ochrany a pomoci ženám zažívajúcim násilie, ich deťom a iným osobám ohrozeným domácim násilím.
11. Do 30 dní zorganizovať stretnutie zástupcov a zástupkýň MV SR, MS SR a MPSVaR SR, MZ SR s intervenčnými centrami a špecializovanými podpornými službami pre ženy zažívajúce násilie v partnerských vzťahoch a obe domáceho násilia.
12. Do 3 mesiacov zriadiť nadrezortnú pracovnú skupinu zloženú zo zástupcov a zástupkýň MS SR, MV SR, MZ SR, MPSVaR SR a špecifických podporných služieb, ktorá bude pracovať na ďalších návrhoch na zlepšenie ochrany žien ohrozených partnerským násilím a obetí domáceho násilia vrátane detských svedkov takéhoto násilia na systémovej úrovni, a do ďalších troch mesiacov navrhne konkrétne systémové opatrenia.

Sme pripravené aktívne spolupracovať s príslušnými ministerstvami, orgánmi verejnej moci a ďalšími zodpovednými štátnymi inštitúciami na príprave opatrení, ktoré prispejú k účinnejšej ochrane žien, ich detí a ďalších osôb ohrozených domácim násilím.

Uvedomujeme si, že systém ochrany žien a ďalších osôb ohrozených domácim násilím na Slovensku obsahuje viaceré opatrenia a mechanizmy, ktoré v praxi prinášajú ochranu a predstavujú základ, na ktorom možno stavať. Zároveň však naša každodenná skúsenosť ako organizácií poskytujúcich špecializované podporné služby poukazuje na pretrvávajúce nedostatky, ktoré majú závažné dôsledky pre bezpečie žien zažívajúcich násilie, ich detí a iných ohrozených osôb.

Veríme, že nás spája spoločný cieľ – zabezpečiť, aby každá žena ohrozená partnerským násilím, jej deti a iné osoby ohrozené domácim násilím dostali včasnú, účinnú a koordinovanú ochranu a pomoc, aby systém dokázal predchádzať vraždám, ktorým je možné zabrániť. Sme presvedčené, že otvorená odborná spolupráca medzi štátnymi inštitúciami a špecializovanými podpornými službami je nevyhnutným predpokladom budovania funkčného systému ochrany, ktorý bude schopný účinne chrániť život, zdravie a dôstojnosť žien, ich detí a iných obetí domáceho násillia.

Výzvu podpisujú nasledujúce organizácie:

ALEJ; poradenské centrum

OZ Aliancia žien - Cesta späť; poradenské centrum

OZ Brána do života; bezpečný ženský dom

BRIEŽDENIE, občianske združenie; poradenské centrum, zariadenie núdzového bývania

BUDÚCNOSŤ; poradenské centrum

Centrum sociálnych služieb KA; intervenčné centrum, poradenské centrum, zariadenie núdzového bývania

Centrum Slniečko, n.o.; poradenské centrum, intervenčné centrum, bezpečný ženský dom

Fenestra; poradenské a intervenčné centrum

OZ HANA; poradenské centrum, intervenčné centrum

Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s.r.o.; intervenčné centrum

LUNA, n.o.; poradenské centrum, intervenčné centrum, bezpečný ženský dom

MyMamy, o.z.; poradenské centrum, intervenčné centrum, bezpečný ženský dom

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie; národná linka

Náruč - Pomoc deťom v kríze; poradenské centrum

OZ Pomoc rodine; poradenské centrum, intervenčné centrum

Poradenské Centrum Nádej; poradenské centrum, intervenčné centrum

OZ ŽENA V TIESNI; poradenské centrum, intervenčné centrum

OZ Ženy pomáhajú ženám; poradenské centrum